

LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU

**Piirkonna arenguvajadused
Lõuna-Järvamaa elanike pilgu läbi**

Koostaja: Riina Trumm

2022

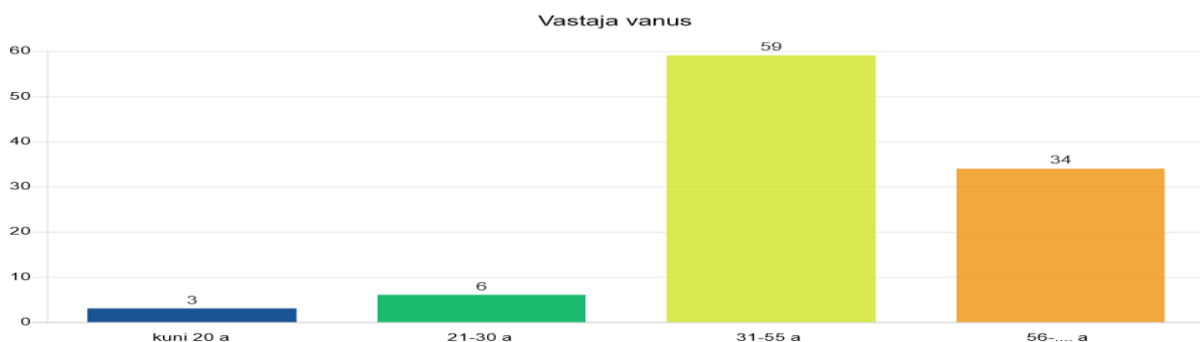
Antud ülevaade on koostatud 2022.aasta suvel kogutud info põhjal.

Kohalike inimeste arvamuse ja soovide teada saamiseks viidi elanikkonna hulgas läbi küsitlus. Ankeete esitati peamiselt elektrooniliselt, vaid 10 juhul saadi vastused kirjalikult. Nende 10 kirjaliku ankeedi vastused sisestati küsitluse korraldaja poolt enne analüüsi küsitluskeskkonda teiste vastuste juurde ning nii moodustasid ühtselt töödeldava terviku kõik **102 ankeeti**.

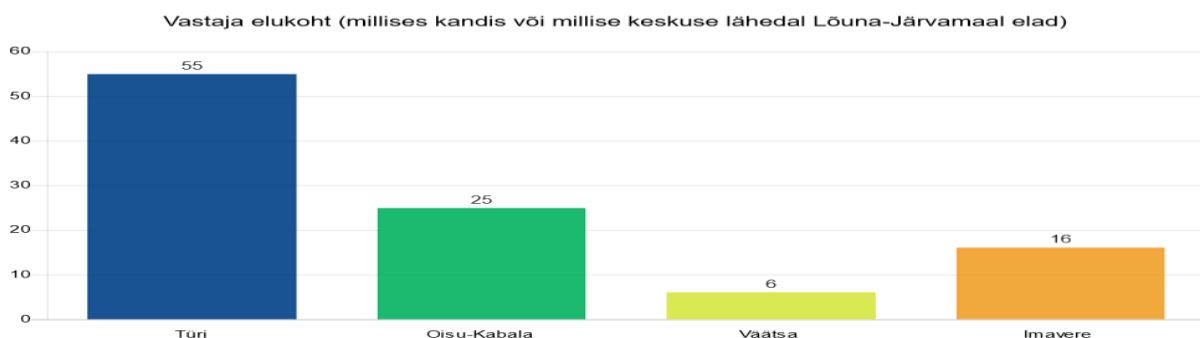
Lisaks korraldati perioodil juuni – august 2022 Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonnas erinevates kantides mõttetalguid-külakoosolekuid. Inimesi kutsuti neile mõttetalgutele suurelt unistama. Missugune võiks olla meie piirkond näiteks 10 aasta pärast ning mida kõike me teeksime ja saaksime teha, kui ei peaks mõtlema rahale. Mõttetalguid juhtis kogukonnaekspert ja koolitaja Anneli Kana Harjumaalt. Mõttetalgud toimusid 5 paigas: Imaveres, Laupal, Väätsal, Oisus ja Taikeses, kus kokku osales **64 erinevat inimest**.

Uuring „Elanike küsitlus Lõuna-Järvamaa tegevuspiirkonnas“

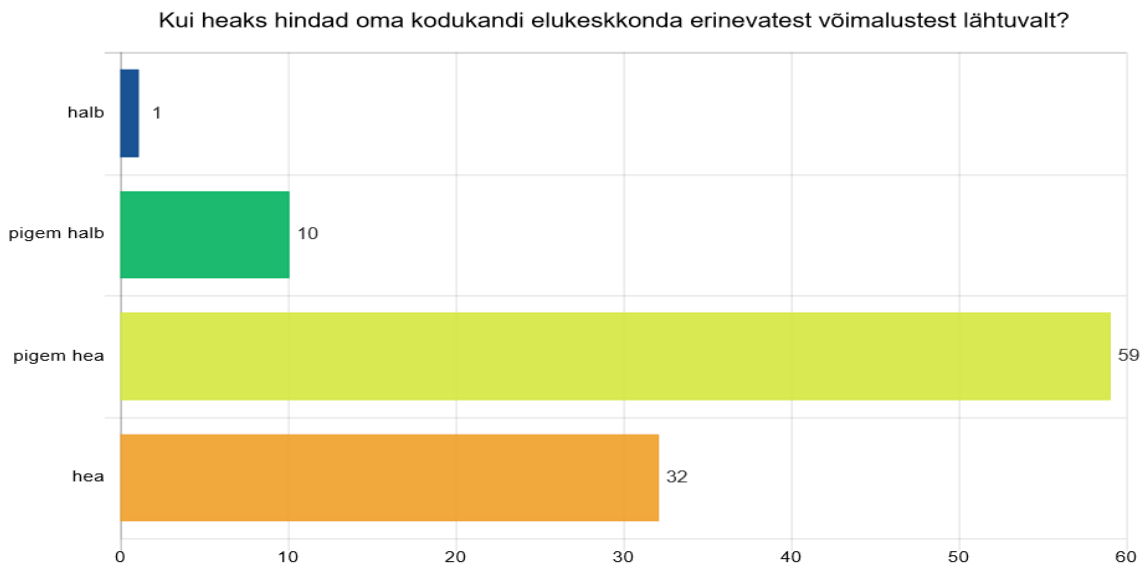
Uuringus osales kokku 102 inimest. Suurem enamus vastajatest olid keskealised ja vanemad, kuuludes vanusegruppidesse 31-55 või 56+ aastased. Kuni 20 aastaseid noori õnnestus uuringusse kaasata ainult 3 ning 21-30 aastaseid 6.

Elukoha järgi said vastajad positsioneerida end 4 kanti – Türi ja Türi ümbrus, Oisu-Kabala kant, Väätsa kant ning Imavere kant.

Kodukandi elukeskkond hinnati erinevatest võimalustest lähtuvalt pigem heaks 59 juhul ning heaks 32 juhul. See annab tõestust, et ca 89% vastanutest on oma elukeskkonnaga rahul.

Kommentaariid nende hinnangute juures olid järgmised (ainult valik):

- ✓ Eluks vajalikud asutused ja teenused on piisavalt lähedal, kohapeal kättesaadavad
- ✓ Sõbralik elukeskkond. Kodune paik
- ✓ Hea asukoht, väike kogukond, hajaasustus, privaatsus, naaber ei vaata tuppa
- ✓ Rohelus, looduslähedus, turvalisus, kompaktsus
- ✓ Laste kasvatamiseks super keskkond
- ✓ Põhivajadused on kaetud. Puuduv osa on asendatav, kuna asukoht võimaldab ca tunni ajaga jõuda igale poole.
- ✓ Hea teedevõrk ja raudtee olemasolu. Liiklus hea, arstiabi kättesaadav.
- ✓ Head võimalused sportimiseks, harrastustega tegelemiseks, ilusad ja kaasaegsed koolid, lasteaiad, raamatukogu, tervisekeskus
- ✓ Rõõmu teevad inimesed, kes on tänulikud, et kodukohas midagi tehakse
- ✓ Tegusad inimesed, kes toimetavad vaatamata oma eale
- ✓ Head kogukonnad ja seltsindus. Toetavad KOV-d. Kogukondlik koostöö.
- ✓ Inimesed tunnevad üksteist. Ägedate ideede teekond on lühike – ideest teostuseni on palju abilisi ja võimalusi.
- ✓ On ettevõtlikke inimesi, kes viitsivad kogukonda panustada.
- ✓ Noored on hakanud piirkonda tagasi pöörduma
- ✓ Pargid, heakord, mitmekülgsed tegevused ja suurepärase arendavad võimalused noortele.

Samas oli vastanute hulgas ka rahulolematuid – ca 11 % vastanutest on oma elukeskkonna hinnanud halvaks või pigem halvaks. Puudused, mida välja töid nemad või ka teised, kes pidasid vajalikuks puudusi märkida, olid järgmised (valik):

- ✓ Puudub koht, kus kohalikud inimesed koos saaksid käia. Suletud on pood ja raamatukogu. Väga halb ühistransport. (Kolu)
- ✓ Napib konkurentsivõimelise palgaga töökohti kõrgharidusega inimestele.
- ✓ Teenused ja töö võimalused puuduvad
- ✓ Töötuid pole rakendatud (kasvõi nt heakorratöödel)
- ✓ Korralvalve puudub, kuigi korda valvab linnas G4s on purjutajad keset päeva linnapildis, õhtuti toimub "autorally"
- ✓ Linnas pole piisavalt kõnniteid, talvel tuleb tihti lahti lükkamata teed autodega jagada
- ✓ Väikelaste mänguväljakuid on ainult üks
- ✓ Noortel puudub valikuvabadus vabaaja sisustamiseks
- ✓ Halb bussiliiklus Tartu, Pärnu suunal,
- ✓ Rohkem võiks olla ajaveetmise võimalusi, turismi
- ✓ Läbisõitvatel bussidel võiks olla rohkem peatusi
- ✓ Tegelikult pole siin midagi. On ainult pood ja raamatukogu. Rahvamajas ei ole ringe ega ühistegevusi. (Kabala)
- ✓ Peamine mure on seotud rohkete kruusateedega, kergliiklustee puudumise ning koolivõrguga – et mis saab edasi. (Oisu-Kabala)
- ✓ Kaasaegse linnaplaneeringu ja visuaali puudumine; vähe innovaatilisust ja kunstilisi ideid
- ✓ Palju teenuseid peab otsima teistest maakondadest
- ✓ Kultuurielu võiks rohkem olla. Ühistransport on 0, vallavalitsusega suhtlus raskendatud, on süvenenud ääremaa tunne (Imavere)
- ✓ Võib-olla kui arvestada kaugtöö võimalust, siis nii halb ei olegi aga üldiselt puuduvad piirkonnas adekvaatsed haridusvõimalused peale põhikooli, meelelahutustegevused v.a. treenimisvõimalused ja looduses viibimine. Puuduvad teised noored inimesed. Kesklinn on kole.

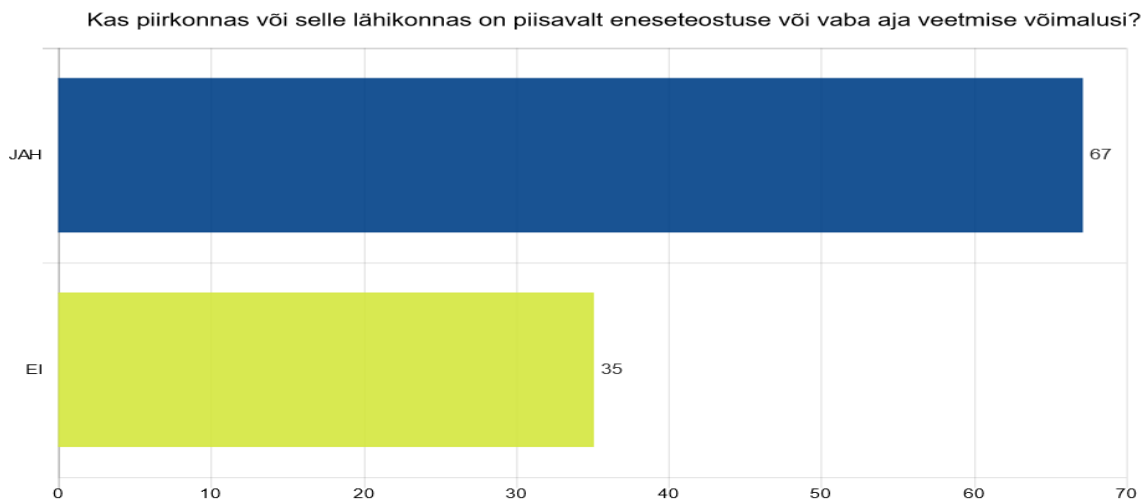
Küsimus „**Millest tunned kõige enam puudust**“ sai vastuseid seinast sein. Kõige enam tuntakse piirkonnas puudust headest kergliiklusteedest, puhkekohtadest, kohvikutest, töökohtade valikust, kvalifitseeritud tööjõust, heast Internetist ja mobiilsidest ning ühistranspordist. Lisaks ka mitmekesisest ajaveetmise võimalustest looduses, vaimsetest tegevustest, sobivatest kultuuriüritustest, heakorrast, mõistlike hindadega turust („Türi OTT on pigem kallid koogipood“), värsketest ideedest ja julgematest tegudest elukeskkonna arendamisel, aktiivsetest noortest, „päris“ inimestest, kes panustaksid kohalikkude ellu oma vaba aega ja teadmisi ning koostööst külalanelike vahel.

Tähelepanuväärne on, et paljud vastasid sellele samale küsimusele, et ei oskagi midagi rohkemat soovida, ega millestki puudust tunda. Üks iseloomustav näide selle kohta: „Kuna meie valikuks oli metsas elada, siis mänguväljakud, poed ja elu ongi natuke kaugemal, aga meile see sobib. Samas kõik vajalik on autosõidu kaugusel“.

Küll aga on avaldatud muret ning jagatud soovitusi päris mitme olulise vajakajäämise kohta. Mõned väljaütlemised nt kergliiklusteede puudumise, ettevõtluse arengu kesise toetamise või

ka linnakeskkonna kujundamise või linnasüdame kujundamata jätmise kohta on pikemad ja põhjalikumad kui lihtsalt üks mõte. Näha on, et inimese jaoks on tegemist murekohaga ning ta on saanud selle välja öelda.

Küsimusele „Kas piirkonnas või selle lähikonnas on piisavalt eneseteostuse või vaba aja veetmise võimalusi“ on 65,7% vastanud jaatavalt ning 34,3% on märkinud vastuseks „EI“.

Märgitud on, et vajaka jääb vaba aja veetmise võimalustest vanemale elanikkonnale, rühmatreeningutest, erinevatest ringidest (kõik ei ole huvitatud rahvatantsust), korrastatud, tähistatud ja valgustatud terviseradadest, tegevustest mis sobiksid perele koos tegemiseks jne.

Teenused mille järgi piirkonnas vajadust oleks:

- ✓ Lapsehoiuteenus, beebikool, mänguring alla kaheaastastele, laste mängutuba, mis oleks avatud ka nädalavahetusel
- ✓ omastehooldus, eakate abistamine aiatöödel, koduse abistamise teenus, seltsilised, mälu treeningud vanemaelastele, eakate kooskäimiskoht talvisel ajal
- ✓ koduteenused,
- ✓ vajaduspõhine transport
- ✓ nõustamisteenused (majaomanikele jms)
- ✓ autopesula, juuksur, apteek, õmblusteenus
- ✓ regulaarselt toimivad kohvikud, kino/välikino,
- ✓ majutusvõimalused laagrite, spordiürituste korraldamiseks
- ✓ laiemad kohaliku toidu ostmise võimalused, toidu koju tellimise võimalus

Külakoosolekud/mõttetalgud

Kohtumistel kogukondadega püüti alustuseks mõnel pool sõnastada maaelu võlusid. Teatud osas kattusid need vastused ankeetküsitluse analüüsis välja toodud kommentaaridega elukeskkonna osas:

rahulik tempo, puhas õhk ja puhas loodus, rohkem ruumi, vähem infomüra, turvalisem jne.

Aga leiti ka uusi põnevaid kirjeldusi, nagu näiteks:

küla elanikkond on läbilõige ühiskonnast ehk võimalik on suhelda erinevate inimestega, maal elades tekkisid aastaajad, maal elades ei ole kunagi igav.

Mõttetalgute peamise ülesandena paluti inimestel **mõelda unistuste üle**:

- millest oma kodukohas puudust tunnen
- mis vajab parandamist või täiendamist
- mis võiks olla lihtsalt toreduse pärast

Laudkonniti käidi välja terved nimekirjad erinevatest asjadest, tegevustest, investeeringutest. Need mõtted koondati kõik kokku ühte tabelisse, sarnased mõtted seati analüüsi käigus korduvana samale reale ning nii tekkis viie veeruga tabel, milles on näha, kas mingi unistus oli ainult ühe piirkonna unistus või sooviti seda rohkemates paikades.

Kõige rohkem punkte (4) said:

- Kogukonnakeskus
- Ujula, saun, ilumõnula
- Laste seikluspark, mänguväljak, skatepark, ekstreemrada
- Kergliiklustee
- Kaugtöö töökohad

Neile järgnesid 3 punktiga:

- Tegevuspark + caravanide parkla + WC
- Ühistransport, koolibussid
- Pargi renoveerimine, grillikoha rajamine
- Taristu kordategemine – viidad, parkla, teed, pingid tee ääres, prügikastid

Olgu siinkohal välja toodud veel ka 2 punkti saanud mõtted:

- Tuletõrjemaja korrastamine
- Elektriühendus ja elektrisõltumatus
- Elamispinnad
- Lastevanemate kool (loengud, kursused)
- Piirkonna ajalooramat
- Matkarajad rabadesse, vaatetornid
- Kohalik mobiilirakendus, piirkonna koduleht

- Internetiühendus
- Välisvalgustus
- Kohvik, suvekohvik
- Tolmuvabad teed
- Majutusasutused
- Suusamägi, suusarajad
- Rattalaenu

Kuna oli lubatud unistada piirideta ning raha peale mõtlemata, st et miskit võiks olla ka lihtsalt toreduse pärast, siis selles osas laekus samuti väga põnevaid mõtteid, näiteks: pühakoda, golfikeskus, külaraadio, helikopteri maandumisplats jne.

Kokkuvõte

Inimeste soovid ja unistused on suhteliselt suured ning hõlmavad väga erinevaid valdkondi. Nii mõnedki väljaütlemised tekitasid arutelusid, mille käigus selgus, et probleemid on lahendatavad ka LEADER toetuse toel. Oleks ainult inimene, kes asja enda vedada võtab ning juriidiline isik, kelle nimele taotlus vormistada. Teatud juhtudel on aga selge, et omavalitsused peavad inimestele appi tulema, kui nad soovivad, et inimesed elaksid jätkuvalt ka maapiirkondades.

Paljudel juhtudel ongi selgesti aru saada, et probleem on inimeste vähesuses. Seetõttu peetakse oluliseks piirkonna arendamist pika perspektiivitundega, et ainult sel moel võib piirkonda inimesi juurde saada. Vaba aja tegevuste korraldamisel ning võimaluste pakkumisel tuleb mõelda erinevate huvi- ja vanusegruppide peale, olgu need grupid siis pealegi väikesed – ka need vähesed inimesed vajavad tänapäevasemaid ja kaasaegsemaid tingimusi.

Tuleks üles leida piirkonna eri- või omapära ning seda võimendada. Lillelaadale lisaks oleks vaja veel mingit üle Eestilist kõlapinda leidvat kultuurilist ettevõtmist või sündmust.